ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента,
професора кафедри педагогіки та психології професійної освіти,
заступника декана з наукової та міжнародної діяльності
Факультету психології, комунікацій та перекладу
Державного університету «Київський авіаційний інститут»
Кокарєвої Анжеліки Миколаївни

на дисертацію
Слободянюк Людмили Володимирівни
«Формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії у закладах фахової передвищої освіти»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Аналізуючи сучасні виклики, пов'язані з розвитком цифрового суспільства та технологічними трансформаціями, можна впевнено стверджувати, що проблема формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії у закладах фахової передвищої освіти (ЗФПО) є надзвичайно актуальною. Умови стрімкого оновлення інформаційно-комунікаційних технологій, запровадження цифрових інструментів у всі сфери життя та зростаюча потреба ринку праці у фахівцях, здатних оперативно адаптуватися до нових умов, вимагають якісно нових підходів до професійної підготовки студентів.

Заклади фахової передвищої освіти є важливою ланкою у національній системі освіти, оскільки забезпечують підготовку спеціалістів середньої ланки, які повинні мати гнучку, практично орієнтовану підготовку з урахуванням сучасних потреб ІТ-індустрії. Традиційні підходи до навчання вже не відповідають динаміці технічного прогресу, а суперечності між теорією і практикою, між вимогами стандартів та індивідуальними можливостями студентів, між розвитком hard та soft skills потребують переосмислення освітніх стратегій.

Крім того, важливу роль у забезпеченні якості професійної підготовки відіграє нормативно-правова база, яка формує правові та організаційні засади впровадження інноваційних підходів до навчального процесу. Стандарти фахової

передвищої освіти, державні закони та освітні концепції створюють можливості для інтеграції новітніх освітніх технологій, формування міждисциплінарних знань і розвиток гнучких компетентностей, що необхідні для успішної реалізації себе в умовах цифрової економіки.

Отже, дисертаційне дослідження, здійснене Людмилою Володимирівною Слободянюк, на тему «**Формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії у закладах фахової передвищої освіти**» є не лише логічним, а й об'єктивно необхідним кроком у забезпеченні якісної, конкурентоспроможної, інноваційно зорієнтованої освіти. Системний підхід до розв'язання виявлених суперечностей та розробка сучасної моделі підготовки фахівців дозволять ефективно відповідати на запити ринку праці, сприятимуть розвитку національного освітнього простору та забезпечуватимуть сталий розвиток у сфері ІТ.

Наукова новизна одержаних результатів, що міститься у вступі до дисертації, характеризується широтою визначення, сформульована автором коректно і адекватно, а саме: науково обґрунтовано теоретичні основи та структуру процесу формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії у закладах фахової передвищої освіти; розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено структурно-функціональну модель формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії у закладах фахової передвищої освіти, яка складається із сукупності чотирьох взаємопов'язаних блоків, що забезпечують її функціонування: концептуального, змістово-технологічного, компетентнісного, діагностичного; визначено організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії у закладах фахової передвищої освіти; створення мотиваційно-ціннісного середовища в освітньому процесі закладу фахової передвищої освіти для вироблення у студентів ціннісного ставлення до опанування комп'ютерних технологій як фаху; використання інноваційних технологій навчання для формування у майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії професійно-практичного компонента професійної компетентності; розвиток soft skills у

майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії (комунікативних здібностей, лідерських якостей, тайм-менеджменту, резильєнтності, емоційного інтелекту, емпатійності, навичок командної роботи) засобами тренінгових та проєктних технологій; удосконалено зміст, форми, методи організації та навчально-методичне забезпечення процесу формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії у закладах фахової передвищої освіти; *подальшого розвитку набули* шляхи удосконалення формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії у закладах фахової передвищої освіти засобами розроблення відповідних методичних рекомендацій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дослідженні. Дисертаційне дослідження має значний науковий і практичний потенціал, оскільки його результати здатні істотно вплинути на розвиток підготовки майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії у закладах фахової передвищої освіти. Робота відзначається високим рівнем наукової новизни, оскільки здобувачка сформулювала та науково обґрунтувала теоретичні основи формування професійної компетентності, що є важливим етапом у підготовці фахівців цієї галузі. Зокрема, була розроблена та детально описана структурно-функціональна модель цього процесу, що дозволяє науково систематизувати знання і компетенції, які повинні бути сформовані у студентів протягом навчання.

Дослідження включає важливі наукові досягнення, серед яких розробка чотирьох основних блоків моделі формування професійної компетентності: концептуального, змістово-технологічного, компетентнісного і діагностичного, що створюють надійне підґрунтя для комплексного підходу до навчання студентів. Ця модель є важливим інструментом для удосконалення процесу підготовки фахівців у галузі комп'ютерної інженерії, адже забезпечує інтеграцію теоретичних знань із практичними навичками, що є необхідними для майбутніх працівників у цій високотехнологічній сфері.

Дисертантка визначила ключові організаційно-педагогічні умови, що сприяють формуванню професійної компетентності у студентів. Серед них важливими є створення мотиваційно-ціннісного середовища в навчальному процесі, що допомагає студентам усвідомити цінність та значущість своєї професії. Важливу роль відіграють інноваційні технології навчання, які дозволяють вдосконалити професійно-практичний компонент освіти та сприяють розвитку soft skills, таких як комунікативні здібності, лідерські якості, тайм-менеджмент, емоційний інтелект, резильєнтність та інші навички, необхідні для успішної роботи в сучасному соціумі і на ринку праці.

Практична значущість роботи полягає в розробці і впровадженні структурно-функціональної моделі формування професійної компетентності в освітній процес закладів фахової передвищої освіти, що дозволяє зробити навчання більш ефективним та відповідним вимогам сучасного ринку праці. Застосування цієї моделі може забезпечити більш глибоке й системне формування професійних компетентностей у студентів, включаючи як технічні, так і особистісні характеристики, необхідні для їхньої майбутньої діяльності.

Також важливим є розробка діагностичного інструментарію для оцінки рівня сформованості професійної компетентності, що дає змогу забезпечити точнішу і об'єктивнішу оцінку навчальних досягнень студентів, а також своєчасно коригувати навчальний процес відповідно до результатів оцінювання.

Окрім цього, дисертантка сформулювала методичні рекомендації, що сприяють подальшому удосконаленню процесу формування професійної компетентності. Ці рекомендації можуть бути використані для оптимізації навчальних планів та програм, що в свою чергу дозволяє підвищити ефективність підготовки студентів, враховуючи новітні вимоги до професіоналів у галузі комп'ютерної інженерії.

Таким чином, дисертація Л.В. Слободянюк є важливим науковим внеском у галузь педагогіки вищої освіти, а також має значну практичну цінність для удосконалення підготовки фахівців у сфері комп'ютерної інженерії. Запропоновані моделі, рекомендації та педагогічні умови можуть бути успішно впроваджені в освітній процес, що дозволить забезпечити високий рівень

професійної підготовки студентів і підвищити їхню конкурентоспроможність на ринку праці.

Наукова новизна та достовірність основних висновків підтверджуються отриманими результатами дослідження. Обґрунтованість теоретичних положень і практичних рекомендацій, запропонованих у дисертації, забезпечена широкою апробацією результатів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, що сприяло розширенню наукової дискусії з цієї проблеми. Результати роботи, опубліковані в 26 наукових публікаціях, показують наукову вагомість і практичну значущість запропонованих підходів. Теоретичні та прикладні результати дослідження були впроваджені в освітній процес низки українських закладів фахової передвищої освіти, що підтверджує доцільність застосування запропонованих підходів на різних рівнях: нормативному, інституційному та індивідуальному. Це доводить, що здобувачка є самостійним і перспективним дослідником, здатним генерувати, обґрунтовувати та поширювати власні наукові ідеї в умовах сучасних глобальних викликів та освітніх трансформацій.

Змістовний аналіз і оцінка ступеня завершеності дисертаційного дослідження свідчать про його виконання на високому науково-методологічному рівні. Робота відзначається чітко продуманою структурою, внутрішньою логікою та узгодженістю всіх складових, що забезпечує послідовність і системність наукового викладу. Основний текст дисертації повністю відповідає її тематичній спрямованості, гармонійно поєднуючи теоретичні засади з практичними аспектами дослідження, а також відображає повноту охоплення досліджуваної проблематики.

Дисертантка продемонструвала високий рівень наукової обґрунтованості, методичної виваженості та логічної послідовності у розкритті поставлених завдань. Її підхід до аналізу проблеми формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії вирізняється глибиною, системністю та комплексністю. Структура роботи включає вступ, три аналітично й тематично цілісні розділи, кожен з яких супроводжується бібліографічним апаратом, а також містить висновки до кожного розділу, загальні висновки та

додатки. Така композиційна побудова сприяє логічному розкриттю теми і забезпечує повну реалізацію наукового задуму.

У вступі обґрунтовано важливість досліджуваної теми, чітко сформульовано мету та завдання роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження, а також зазначено методологічні підходи, які використовувались. Вступ також висвітлює наукову новизну роботи та її практичне значення, підкреслюючи важливість отриманих результатів для розвитку освіти. Особистий внесок здобувача в наукове дослідження чітко окреслений, і також надано інформацію про апробацію та впровадження результатів у практичний освітній процес.

Кожен із розділів розкриває окремі аспекти досліджуваного явища — від глибокого теоретичного обґрунтування до розробки й апробації практичних рішень. У своїй роботі дисертантка вдало поєднала аналіз нормативно-правової бази, концептуальних підходів до професійної освіти та авторську методику формування професійних компетентностей у ЗФПО. Усі завдання, визначені на початку дослідження, були успішно реалізовані, а сформульовані висновки відображають вагомі результати, що мають наукову новизну та практичне значення.

Перший розділ присвячений теоретико-методологічним і філософсько-світоглядним засадам формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів. Автор розглядає історичний розвиток національного та зарубіжного досвіду у цій сфері, зокрема щодо формування професійної компетентності студентів у галузі комп'ютерної інженерії в закладах фахової передвищої освіти. Досліджено специфіку професійної підготовки бакалаврів з комп'ютерної інженерії, враховуючи вплив STEM-орієнтованого підходу на навчальний процес. На основі цього аналізу розроблено структурну модель професійної компетентності майбутніх фахівців, що є основою для подальшого дослідження.

Другий розділ охоплює методичні засади та педагогічні умови, необхідні для ефективного формування професійної компетентності у студентів. В роботі обґрунтовано структурно-функціональну модель цього процесу в контексті фахової передвищої освіти, а також розкрито педагогічну технологію, яка забезпечує реалізацію цієї моделі. Описано організаційні й методичні умови, які

мають сприяти досягненню високих результатів у формуванні професійної компетентності.

Третій розділ присвячений організації та методиці проведення педагогічного експерименту, спрямованого на перевірку ефективності запропонованої моделі. Розглянуто практичні аспекти впровадження структурно-функціональної моделі в навчальний процес, а також представлені результати експериментальної перевірки. Висвітлено ефективність запропонованих методів і підходів у реальному навчальному середовищі. Також надано практичні рекомендації для педагогів щодо впровадження новаторських технологій у процес формування професійної компетентності.

У загальних висновках підсумовуються основні результати дослідження, які відображають не лише методологічні підходи до формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії, але й конкретні рекомендації для освітніх закладів щодо вдосконалення навчального процесу. Це дозволяє оцінити вагомість здобутих результатів і їхній вплив на подальший розвиток освіти в галузі комп'ютерних технологій.

Порушення академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації) та текстових запозичень у дисертаційній роботі здобувачки не виявлено.

Мова і стиль дисертації. Дисертація написана державною мовою у науковому стилі. Отримані результати дослідження викладені у доступному для фахівців стилі. Робота за архітектонікою – логічна, структурована, виклад основного тексту послідовний та представлений аргументованими основними положеннями та висновками, що визначаються достатністю та вичерпністю. Текст дисертації оформлений згідно сучасних положень та вимог МОН України.

Повнота викладених основних результатів дисертації в наукових виданнях. Дисертація є результатом власних досліджень та науковою працею Л.В. Слободянюк. Усі наукові результати дослідження отримані особисто дисертанткою. З наукових праць, що опубліковані у співпраці з іншими авторами у дисертаційній роботі містяться напрацювання, які становлять особистий внесок здобувачки. Наукові положення, висновки, рекомендації, що сформульовані

дисертанткою, є достовірними. В цілому, дисертаційна робота характеризується цілісністю, логічністю, завершеністю, зміст дисертації відповідає поставленій меті. Основні наукові результати дисертації, а також відповідні елементи наукової новизни з достатньою аргументованістю представлені у 26 публікаціях, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України у галузі педагогіки; 8 публікацій у збірниках матеріалів конференцій та 13 науково-методичних праць, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Дискусійні положення та зауваження

Високо та позитивно оцінюючи дисертацію Л.В. Слободянюк, відзначаючи високий рівень роботи, наукове та практичне значення отриманих результатів, вважаємо за необхідне вказати, що виконане дослідження не позбавлене суперечливих позицій, щодо яких дозвольте висловити окремі побажання та рекомендації:

1. Дане дисертаційне дослідження акцентує увагу лише на формуванні професійної компетентності, що може звужувати потенціал дослідження. Було б доцільно уточнити, чи йдеться про суто *фахову* складову (hard skills), чи також охоплюються загальні та міждисциплінарні компетентності (soft skills, цифрова грамотність, підприємливість, комунікативність тощо), що є невід'ємною частиною сучасної професійної підготовки у сфері ІТ.

2. У другому розділі дисертаційного дослідження, присвяченому розробці моделі формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії, доцільно звернути увагу на поглиблення логічної зв'язності між окремими структурними компонентами запропонованої моделі. Зокрема, концептуальний блок, у якому сформульовано мету формування компетентностей, потребує чіткішого зв'язку з наступним змістово-технологічним блоком, у якому ця мета має знаходити свою конкретну реалізацію через зміст навчання, методи, форми та педагогічні технології. Було б доцільно більш розгорнуто представити, яким чином елементи змістово-технологічного блоку — наприклад, добір навчальних модулів, впровадження проєктного навчання, цифрових інструментів та засобів практичної підготовки — безпосередньо корелюють із поставленими цілями та сприяють досягненню очікуваних

результатів. Така деталізація не лише посилить внутрішню логіку моделі, а й зробить її більш наочною, обґрунтованою і зручною для подальшого практичного застосування у ЗФПО.

3. У третьому розділі ви зазначаєте, що важливо адаптуватися до змін у сфері комп'ютерної інженерії. Враховуючи швидкий розвиток технологій, можна було б розглянути використання додаткових інструментів для оцінки здатності студентів до швидкого освоєння нових технологій, що має велике значення для їхнього професійного розвитку в умовах цифрових змін.

4. Вважаємо, що результати дисертаційного дослідження доцільно представити у формі наукової монографії або практико-методичного посібника, це сприятиме не лише поширенню результатів серед фахової аудиторії, а й їхньому впровадженню в освітній процес ЗФПО.

Висловлені зауваження і пропозиції віддзеркалюють суто суб'єктивне бачення щодо представлення окремих викладених дисертанткою положень та формулювань змісту та логіки викладу окремих абзаців чи узагальнень у дисертації і аж ніяк не впливають і не знижують наукової, теоретико-практичної значущості та загальну високу оцінку виконаного дослідження.

Загальний висновок. Вважаємо, що дисертаційне дослідження містить нові науково обґрунтовані положення щодо формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії у закладах фахової передвищої освіти, що є важливим внеском у розвиток цієї галузі. Дослідження демонструє глибоке розуміння специфіки підготовки фахівців, зокрема в контексті вимог, що ставляться до компетентностей у сучасному інформаційному середовищі.

Аргументованість висновків свідчить про високий рівень наукової зрілості дослідниці – Слободянюк Людмили Володимирівни, яка має здатність глибоко осмислювати і обґрунтовувати дослідницькі цілі, а також системно підходити до вирішення завдань, пов'язаних з реалізацією дослідження. Вона вдало поєднує теоретичні знання з практичними підходами до навчання, що дозволяє їй формулювати ефективні рекомендації для підвищення якості професійної підготовки студентів. Її здатність до самостійного аналізу наукових проблем та

пошуку нових шляхів вирішення поставлених завдань підтверджує її високий потенціал як науковця та педагогічного діяча.

Дисертаційна робота Слободянюк Людмили Володимирівни «Формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з комп'ютерної інженерії у закладах фахової передвищої освіти», є завершеним науковим дослідженням компаративного характеру, виконаним автором самостійно на актуальну тему. Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість та вірогідність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків дисертаційної роботи можемо стверджувати, що вона написана на високому науково-теоретичному рівні, відповідає галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки та вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог оформлення дисертацій» і затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії», а її автор – Слободянюк Людмила Володимирівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:
кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки та психології
професійної освіти,
заступник декана з наукової та міжнародної
діяльності
Факультету психології, комунікацій та перекладу
Державного університету «Київський авіаційний
інститут»
«28» 07 2025 року

Анжеліка КОКАРЄВА

Підпис Кокарєвої А.
Особистий підпис
ЗАСВІДЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
ДЕРЖАВНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
Т. Найок